

El Grup d'Estudi sobre la Literatura del Vuit-cents, 1998–2018

Josep M. Domingo (Barcelona)

El Grup d'Estudi sobre la Literatura del Vuit-cents (GELIV) fou constituït el 1998 tot acollint-se al marc de l'organització de la recerca que havia establert l'administració universitària espanyola. La Dra. Rosa Cabré (U. de Barcelona) en va ser la investigadora principal fins a 2011. D'aquell any ençà n'és qui signa aquestes ratlles.

El grup és en darrera instància hereu de l'impuls renovador sobre els estudis del vuit-cents que va suposar el Col·loqui Internacional sobre la Renaixença (Barcelona, 1984). I deutor del *motto* de qui en va ser, d'aquell col·loqui, director i ànima, Joaquim Molas: la consigna de convertir la *renaixença* “en un tema d'investigació històrica *tout court*”. També, esclar, *latu sensu*, dels ensenyaments del Molas per a qui “la història literària és la reconstrucció d'un moment determinat, és a dir, la descoberta i identificació de totes les forces, les marginals incloses, que la conformen”. En fi, el grup s'afirma, fundacionalment, en la voluntat d'actuar com a àmbit per a la reflexió i la comprensió de l'activitat literària catalana durant el segle XIX: pren per objecte la varietat característica dels usos literaris del segle dit «de la Renaixença» i s'imposa l'objectiu de contribuir a actualitzar-ne el coneixement, a renovar-ne les fonts documentals i, mitjançant l'atenció deguda a la transversalitat i la dilució de les fronteres disciplinars, a posar-ne al dia els mètodes i els procediments cognitius.

Les accions públiques del GELIV han estat materialitzades en un seguit de convocatòries acadèmiques i de publicacions. La llista de les primeres comprèn els simposis *Joaquim M. Bartrina, entre les raons poètiques i les científiques* (Reus, 2001), *Josep Yxart i el teatre. Passió i raó* (Tarragona, 2002), *Josep Güell i Mercader: per l'amor al progrés* (Reus, 2007), *Miquel dels Sants Oliver en el 150è aniversari del seu naixement (1864-1920)* (Palma de Mallorca, 2014), la *I Trobada d'Estudiosos de la Literatura i la Cultura produïda a les Illes Balears en el*

segle XIX (Palma de Mallorca, 2016), i les jornades internacionals *Pensament i literatura en l'època del realisme* (Barcelona, 2007), *150 anys dels Jocs Florals de Barcelona. Jornades Internacionals* (Barcelona, 2009), *Història i historiografia de la literatura catalana del vuit-cents* (Barcelona, 2011), *Història, política, literatura. A 150 anys de la Historia de Cataluña y de la Corona de Aragón (1860-1863) de Víctor Balaguer. Jornades internacionals* (Vilanova i la Geltrú i Barcelona, 2014) i *Prensa i literatura en el vuit-cents. Pràctiques i representacions* (Barcelona, 2015) (vegeu-ne més dades en <<http://www.geliv.ub.edu/activitats/>>).

Quant a les publicacions, cal destacar el patrocini del GELIV d'una col·lecció específica, “El Vuit-cents”, dedicada a l'edició de materials i estudis literaris de i sobre el segle XIX. En constitueixen el consell d'edició Rosa Cabré (U. de Barcelona), Josep M. Domingo (U. de Barcelona), Joep Leerssen (U. van Amsterdam), Anna Sawicka (U. Jagielloński) i Magí Sunyer (U. Rovira i Virgili). Els catorze títols publicats des de 2007 han fet atenció al crític Josep Yxart (núms. 1, 3, 15), a les memòries d'editors vuitcentistes (núms. 2, 10, 13), a la institució dels Jocs Florals de Barcelona (núms. 4, 5), a Àngel Guimerà (núms. 6, 12), al teatre (núms. 3, 6), a l'obra catalana del poeta Joaquim M. Bartrina (núm. 7), als estudis de la professora Antònia Tayadella (núm. 8), al realisme literari (núm. 9) o a la historiografia (núms. 10, 11) (més dades en <<http://www.geliv.ub.edu/el-vuit-cents/>>). Altrament, la recerca del GELIV ha estat divulgada, individualment o col·lectiva, en tot d'altres plataformes: d'entre les col·lectives, per exemple, els volums de Montserrat Corretger i Xavier Ferré (eds.), *Joaquim M. Bartrina, entre les raons poètiques i les científiques* (Publicacions de l'Arxiu Municipal de Reus, Reus, 2002), els *Estudis sobre el positivisme a Catalunya. 1*, a cura de Rosa Cabré i Josep M. Domingo (Universitat de Barcelona / Eumo, Barcelona / Vic, 2007) o el monogràfic *Història, política, literatura. A cent cinquanta anys de la Historia de Cataluña y de la Corona de Aragón de Víctor Balaguer*, a cura de Giovanni Cattini, de *Cercles. Revista d'història cultural* (núm. 19, 2016).

Convocatòries i publicacions han estat recolzades amb recursos públics i privats de procedència diversa. Cal destacar-ne els atorgats per l'administració espanyola als projectes *Positivisme i modernitat en la literatura catalana, 1868–1898* (vigent de 1998 a 2002), *El realisme en la literatura catalana del segle XIX. Teoria i pràctica. Entre el pensament positivista i les tradicions clàssica i romàntica* (de 2004 a 2007), *La literatura catalana en el vuit-cents: liberalisme, renaixença/-ces i modernitat* (de 2009 a 2011) i *Renaixença i literatura, 1854-1898. Institució, representacions i identitat* (de 2013 a 2015). Els enunciats sintetitzen els objectius de què s'ha anat ocupant el grup: els discursos sobre la moderni-

tat que emergeixen en el tombant de la Revolució del 1868; la tradició liberal i progressista que en la segona meitat del segle, més o menys atenta al positivisme, tot interactuant amb la gran línia de força del renaixencisme, amb una retòrica del realisme que no deixa mai de vista l'ascendent classicitzant i romàntic, va decantant el repertori temàtic de la modernitat; la interrogació sobre la naturalesa i la institució del fenomen de la *renaixença*.

A banda de les accions pròpies, el GELIV manté dinàmiques de col·laboració amb grups afins i institucions que, darrerament, l'han dut a participar en l'organització del IXè (2014) i Xè (2017) col·loquis de la Societat Verdager (<www.societatverdager.cat>), la del XIè congrés de l'Associació Internacionala d'Estudis Occitans (2014) (2014) (<<http://aieo2014.blog.cat>>) i la de diverses convocatòries del Seminari d'Estudis Catalans del Vuit-cents, interuniversitari, actiu des de 2012 (<www.geliv.ub.edu/seminari-destudis-catalans-del-vuit-cent/>).

La nòmina d'investigadors, membres o col·laboradors vinculats al GELIV al llarg dels anys és extensa, i aplega especialistes reconeguts de procedències diverses (vegeu <www.geliv.ub.edu/membres>). Són, de fet, gran part dels agents d'una recerca, la projectada sobre el vuit-cents literari català, que ha estat degudament subratllada per la seva magnitud —Rafael Roca parlava fa uns anys de l'“impuls sense precedents” que ha conegut en les darreres tres dècades.

Actualment el GELIV rep la consideració administrativa de “grup de recerca consolidat” (2017 SGR 265) per part de l'AGAUR de la Generalitat de Catalunya. L'equip investigador és ara constituït pels professors Josep Camps i Arbós (U. Oberta de Catalunya), Glòria Casals (U. de Barcelona), Josep M. Domingo (U. de Barcelona), Anna Llovera (U. Oberta de Catalunya, U. Rovira i Virgili), Josep Murgades (U. de Barcelona) i Ramon Panyella (U. Autònoma de Barcelona); el de col·laboradors compta amb la dra. Montserrat Comas (Biblioteca Museu Víctor Balaguer) i els professors Maria Dasca (Harvard U.), Roger Friedlein (Ruhr-U. Bochum), Joan Roca i Albert (Museu d'Història de Barcelona), Lourdes Sánchez Rodrigo (U. de Granada), Gabriel Sansano (U. d'Alacant), Margalida Tomàs (Acadèmia de Bones Lletres, Societat Verdager) i Rafael Roca (U. de València).■

■ Josep M. Domingo, Universitat de Barcelona, Departament de Filologia Catalana i Lingüística General, Gran Via de les Corts Catalanes, 585, E-08007 Barcelona, <jmdomingo@ub.edu>.